

Слово про вченого професора Володимира Хомовича Ківера

Відомий в Україні та за кордоном вчений в галузі зрошувального землеробства, доктор сільськогосподарських наук, професор Володимир Хомич Ківер народився 1 жовтня 1937 року у с. Миколаївка Бердянського району Запорізької області у сім'ї колгоспників. Після закінчення середньої школи

в

с. Миколаївка у 1960 році вступив до Херсонського сільськогосподарського інституту на агрономічний факультет. У студентські роки відмінне навчання поєднував з громадською роботою та діяльністю в студентських наукових гуртках. У 1960 році В. Х. Ківер закінчує Херсонський СГІ та отримує диплом з відзнакою за спеціальністю «Агрономія».

Після закінчення інституту за направленням працює на посаді головного агронома, де отримує свій перший практичний досвід. Але безмежна жага до знань та наукових досліджень сприяють остаточному вибору подальшого життєвого шляху. У 1963 році Володимир Хомович вже аспірант кафедри зрошувального землеробства Херсонського сільськогосподарського інституту. З великою повагою і вдячністю він згадує своїх педагогів-наставників, які відкрили йому шлях у науку. **Це, насамперед, професор С. Д. Лисогоров,** _____

У 1969 році В. Х. Ківер захистив кандидатську дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата сільськогосподарських наук на тему: «Способи внесення мінеральних добрив та передпосівний обробіток ґрунту під зрошувану кукурудзу» (м. Одеса), у цьому ж році рішенням Ради Одеського СГІ присуджена вчена ступінь кандидата сільськогосподарських наук, після чого він був обраний за конкурсом на посаду старшого наукового співробітника в

Молдавський НДІ зрошуваного землеробства та овочівництва (м. Тирасполь). Працював завідувачем відділу, заступником директора з наукової роботи Молдавського НДІ зрошуваного землеробства та овочівництва. У 1978–1979 рр. виконував обов'язки генерального директора науково-виробничого об'єднання «Дністер». У 1975 році В. Х. Ківер був затверджений у вченому званні старшого наукового співробітника за спеціальністю «меліорація і зрошуване землеробство».

Результати досліджень професора В. Х. Ківера висвітлюються у численних публікаціях у наукових періодичних виданнях, більше 100 за 1969-1980 роки, та доповідаються на багатьох наукових конференціях, у т. ч. і міжнародних. Зокрема, за його редакцією видані збірники наукових статей: «Сортовая агротехника зерновых и кормовых культур при орошении» (1974) та «Резервы орошаемого земледелия» (1975). Також вийшли друком книги (у співавторстві): «Минимальная обработка почвы на орошаемых землях Молдавской ССР» (1976), «Развитие орошаемого земледелия и овощеводства Молдавии» (1977), «Севообороты и обработка почвы на орошаемых землях» (1978), «Программирование урожаев сельскохозяйственных культур на орошаемых землях Молдавии» (1980), «Повышение продуктивности орошаемых склоновых земель» (1981).

Наступний етап наукової діяльності професора В. Х. Ківера пов'язаний із Всесоюзним НДІ кукурудзи. 1980 року наказом по ВАСГНІЛ він був переведений на посаду заступника директора з наукової роботи Всесоюзного НДІ кукурудзи (м. Дніпропетровськ) і одночасно завідував лабораторією технології вирощування кукурудзи на зрошуваних землях.

Багаторічні плідні дослідження дозволили Володимирі Хомовичу у 1982 році блискуче захистити у Кишинівському

сільськогосподарському інституті дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук на тему: «Наукові основи формування врожаю сільськогосподарських культур та зміни родючості ґрунтів при мінімалізації їх обробітку на зрошуваних землях півдня України і Молдови». Вчене звання професора зі спеціальності «загальне землеробство» він отримав у 1989 році, а в 1990 – обраний член-кореспондентом УААН зі спеціальності «Рослинництво і кормовиробництво» Відділення наукового забезпечення трансферу інновацій та отримав відповідний диплом.

Наукові інтереси професора В. Х. Ківера пов'язані з питаннями ефективного використання зрошуваних земель, прогнозуванням одержання сталих результатів вирощування сільськогосподарських культур на природоохоронній і енергозберігаючій основі, впровадженням енергозберігаючої технології вирощування кукурудзи на кормові, продовольчі цілі та насіння. За його участю обґрунтовано теоретичну можливість мінімалізації обробітку ґрунту на зрошуваних землях півдня України і Молдови, розроблені рекомендації з програмування урожаїв зерна кукурудзи при індустріальній технології її виробництва на зрошуваних землях степової зони України та з технологій ресурсозберігаючого застосування добрив. Також було запропоновано методику оцінювання біоенергетичної ефективності технології виробництва кукурудзи, агрокліматичне та агротехнічне обґрунтування вирощування післяукісної кукурудзи на зерно в умовах північного Степу України.

За період проведення наукових досліджень у Всесоюзному НДІ Володимиром Хомовичем було опубліковано понад 100 наукових робіт, а разом з колегами науковцями були підготовлені та вийшли друком наступні видання: «Технология выращивания планируемых урожаев зерна кукурузы на орошаемых землях (1984),

«Почвозащитные технологии возделывания кукурузы и подсолнечника на основе чизельной обработки» (1987), «Энергосберегающая технология возделывания кукурузы на орошаемых землях» (1988). За редакцією професора В. Х. Ківера у видавництві «Урожай» у 1987 році видано збірник «Вирощування високих урожаїв кукурудзи за прогресивною технологією». За його участю обґрунтовано теоретичну можливість мінімалізації обробітку ґрунту на зрошуваних землях півдня України і Молдови. Останнім часом є куратором науково-дослідної роботи з питань вирощування ярого та озимого ріпаку в умовах північного степу України.

Вагомим є внесок В. Х. Ківера у справу підготовки наукових кадрів. Він стає керівником наукових досліджень за держбюджетною та госпдогвірною тематиками та згуртовує навколо себе талановиту молодь. Під науковим керівництвом Володимира Хомовича захищено **11 кандидатських та 3 докторських** дисертацій з тих самих проблем, якими він протягом багатьох років опікується. Молоді вчені високо цінують свого наукового наставника, його вимогливість і людяність.

Основна діяльність з 1997 р. – впровадження у виробництво технології вирощування насінницьких посівів кукурудзи як заступника директора з наукової роботи НВП «АгроДніпро» та директора ТОВ «Гібрид».

Наступний етап науково-педагогічної діяльності професора В. Х. Ківнера пов'язаний з Дніпропетровським державним аграрно- економічним університетом. З **2003** року він – професор кафедри землеробства, з 2012 р. – кафедри загального землеробства і ґрунтознавства Дніпропетровського державного аграрного університету, потім працює на кафедрі сільськогосподарських гідротехнічних меліорацій Дніпропетровського ДАЕУ, а з 2017 року він очолив цю кафедру.

Завдяки науковому доробку Володимира Хомовича та його учнів у ДДАЕУ створена наукова школа «Зрошуване землеробство», керівником якої він є дотепер, майстерно поєднуючи обов'язки керівника, викладацьку і наукову роботу.

Активний науковий пошук призвів до необхідності відтворення досліджуваних проблем у наступних нових наукових виданнях (у співавторстві), які мають значний науковий інтерес: «Зрошуване землеробство з основами меліорації» (2007) та монографіях «Сельскохозяйственные науки и агропромышленный комплекс : проблемы и перспективы развития» (2015) і «Фертигація і гербігація в зрошуваному землеробстві України» (2016), які цитуються науковою спільнотою.

Напрями досліджень Володимира Хомовича – комплексна меліорація земель в адаптивно-ландшафтному землеробстві, ефективність удобрювального зрошення та застосування мінеральних добрив при вирощуванні кукурудзи на зерно, вплив фертигації на продуктивність рослин і якість зерна кукурудзи та ін.

На основі виконаних і узагальнених оригінальних досліджень з хімігації кукурудзи в основних і повторних посівах на зрошуваних землях професорами В. Х. Ківером та Д. М. Онопрієнком у монографії «Фертигація і гербігація у зрошуваному землеробстві України» обґрунтовано біологічні і агротехнологічні особливості фертигації і гербігації, запропоновано шляхи економії води, використання мінеральних добрив і гербіцидів у зрошуваному землеробстві. Автори узагальнили набутий досвід досліджень з хімігації колективами вчених Інституту зернових культур НААН України і Дніпропетровського державного аграрно – економічного університету як свідчення значимості, важливості досліджуваного наукового напрямку та запровадження його у виробництво кукурудзи на

зрошуваних землях. Ці розробки запатентовані в Патентах України на корисну модель: «Спосіб вирощування кукурудзи на зерно за фертигації» (автори – В. Х. Ківер, Д. М. Онопрієнко, А. М. Пугач, 2013) та Патенті України на корисну модель «Спосіб вирощування кукурудзи на зрошуваних землях кукурудзи» (автори – В. Х. Ківер, Д. М. Онопрієнко, А. М. Пугач, 2013).

Завдяки невтомній праці і таланту науковця-дослідника науковий доробок професора В. Х. Ківера – 236 наукових праць, у т. ч. монографії, практичні посібники та рекомендації, патенти. Він був редактором збірників наукових праць, які містять матеріали міжнародних науково-практичних конференцій, нині – член редакційної колегії фахового періодичного видання «Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету».

Професор В. Х. Ківер добре відомий у наукових колах, а його наукові розробки і рекомендації широко використовуються спеціалістами аграрної галузі. За сумлінну працю Володимир Хомович нагороджений орденом «Знак Пошани» (1975), медаллю «Ветеран праці» (1986), Бронзовою (1974) та Срібною медалями ВДНГ (1984).

*Д. М. Онопрієнко, кандидат с.-г. наук, професор
кафедри сільськогосподарських гідротехнічних
меліорацій Дніпропетровського ДАЕУ
А. Г. Братчик, директор наукової бібліотеки
Дніпропетровського ДАЕУ*